

Balla Árpád Zoltán, Márton László • Tövises képsor

TÖVISES KÉPSOR

Balla Árpád Zoltán
fotográfus elmondja életútját

*Leírta és észrevételeivel kiegészítette
Márton László*

Bookart
Csíkszereda, 2021

ISBN 978-606-8994-37-6

© Balla Árpád Zoltán, 2021
© Márton László, 2021
© Bookart, 2021

Előfordulhat egy íróval, hogy szembejön vele egy történet. Egy élettörténet. Vagyis – természetesen – a történetet hordozó személy. Szóba elegendnek, szerző és hőse, és az élettörténet lassacskán felölti formáját. Kérdés persze: ki a szerző? Hiszen az én dőlt betűs közbevetéseimtől eltekintve, az alábbiakban Balla Árpád Zoltán szavai, mondatai olvashatók. Magunk között nevezzük ezentúl Árpádnak vagy Árpinak. Ez viszont mégiscsak az én szerzői jellegű beavatkozásom, hiszen a névadás révén már az első bekezdésben sok minden eldőlt. Ebben a történetben – hogy egyelőre mást ne mondjak – egy olyan család körvonalai sejtlenek fel, ahol a keresztnev apáról fiára, anyáról lányára száll. És persze a névvel együtt mindenféle adottságok és kööttségek is. Kell egy második keresztnev megkülönböztetésül, vagyis a különbség valójában azonosság.

Engem két dolog fogott meg Árpád életútjában, ezek miatt szántam rá magamat, hogy följegyezzem beszélgetéseinket. Az egyik: láthatjuk, amint egy emberben, immár élete delén túl, felébred az elhivatottság, és kikökkenti addigi életpályájáról, miközben nem tud, nem is akar véglegesen elszakadni az említett adottságoktól és kööttségektől. A másik: maga a látásmód, a szuverenitást elnyerő (vagy talán visszanyerő) tekintet.

A jelen sorok írásakor, 2020 vége felé Árpádot öt és fél éve ismerem. Úgy veszem észre, hogy e viszonylag rövid idő alatt is sokat alakult a képalkotáshoz és a képhez való viszonya, miközben alapvető törekvése – érzelmeket megragadni a kompozíció élő és élettelen dolgaiban, tájakban és tárgyakban – változatlan maradt. Nem veszélytelen azt állítani egy idősödő emberről, konkrétan egy fotográfusról, hogy fejlődőképes, könnyű lekicsinylést érezni benne. Ám ezúttal nem erről van szó, hanem arról, hogy a művészi értelemben vett tétlenség évtizedei során (amely idő

persze egy szorgos, tevékeny élet része volt) sok olyasféle alkotói energia halmozódott fel benne, amely inkább az útkeresésen nemrég túljutott, fiatal művészekre jellemző.

Magamról most csak röviden: nem ez az első eset, hogy szembejön velem egy fotóstörténet. Az 1990-es években megismerkedtem két asszonnyal, akik egy régi fényképgyűjtemény kapcsán sokat meséltek gyerekkorukról, fiatalságukról és nem utolsósorban a fényképezésről. Az egyik nő ugyanis Ács Irén volt, a neves fotós, aki nagybátyja kisvárosi műtermében tanulta ki a mesterséget. Ezekből a beszélgetésekből aztán egy regény jött létre, vagyis a nőket nőalakokká, fiatalkori emlékeiket irodalmi fikcióvá alakítottam. Ezúttal nem volt ilyen szándékom. Árpi, azaz Balla Árpád Zoltán létező személy, képei megtekinthetők, szavai erről a kettőről tanúskodnak: a létezésről és a képről. Amit mond, az tehát az ő szava, nem az enyém. Azért is hagytam leíratlanul kérdéseimet, közbevetéseimet, hogy az ő szólama érvényesülhessen. Éppen csak jelzem: a valóságban beszélgetések zajlottak kettőnk – feleségével, Annamáriával együtt hármunk – között, nem pedig monológok hangzottak el. A beszélgetésekre az esti órákban került sor, egy 1930-as évek során épült dél-budai házban. Így tehát Móricz Zsigmondra nemcsak példaképül szolgáló műve, *A boldog ember*, hanem a helyszín közelében játszódó lágymányosi novellák miatt is gyakran gondolhattunk.

Márton László

